

Výchovný ústav, střední škola
a školní jídelna, Obořiště 1
PSČ 262 12, tel.: 318 586 025, 318586291 fax: 318 586 066
e-mail: info@vuoboriste.cz
Datová schránka: jryw4e2

Minimální preventivní program

školní rok 2020/2021

Č. j.: VU 250/2020

**VÝCHOVNÝ ÚSTAV, STŘEDNÍ ŠKOLA
A ŠKOLNÍ JÍDELNA,
OBOŘIŠTĚ 1**

Zpracovala: PhDr. Pavla Doležalová Ph.D.

ředitel

Mgr. Jirí Procházka v. r.

Základní informace

Název: VÝCHOVNÝ ÚSTAV, STŘEDNÍ ŠKOLA A ŠKOLNÍ JÍDELNA, OBOŘIŠTĚ 1

Adresa: OBOŘIŠTĚ 1, 262 12

Telefon: 318 586 025

Fax: 318 586 066

Email: info@vuoboriste.cz

Web: www.vychovnyustavoboriste.cz

Ředitel: Mgr. Jiří Procházka

Zástupce ředitele (statutární zástupce): Bc. Martin Kuba

Sociální pracovnice: Bc. Lenka Pavrovská, Blanka Hylánová

Metodik prevence: Dr. P. Doležalová

Obsah

Úvod.....	4
1. Charakteristika klientů	5
1.1. Charakteristika školského zařízení a jeho zdroje	5
2. Analýza výchozí situace.....	7
2.1. Diagnostické nástroje	7
3. Cíle minimálního preventivního programu	8
3.1. Cílové skupiny.....	9
3.2. Dlouhodobé cíle	9
3.3. Krátkodobé cíle	10
4. Specifické aktivity preventivního programu	10
4.1. Principy a zásady.....	11
4.2. Metody a intervence	12
4.3. Aktivity nespecifické primární prevence.....	13
4.4. Spolupráce s odbornými institucemi	13
5. Personální zajištění prevence	14
5.1. Rámcové oblasti aktivit metodika prevence.....	15
6. Evaluace	15
7. Plán akcí plnění primární prevence na rok 2020/2021	16
8. Přílohy	17
Příloha 1 - Platné dokumenty, literatura.....	17
Příloha 2 - Zkratky použité v dokumentu.....	19
Příloha 3 - Aktivity nespecifické primární prevence.....	20

Úvod

Minimální preventivní program (dále MPP) navazuje na Koncepti rozvoje a její vizi. Vize koncepce rozvoje: „Vzdělávání, senzitivní výchova a pozitivní vztahy rozvíjí kvalitu života klientů i profesionálů“. MPP je provázán na další dokumenty školského zařízení. MPP zohledňuje trendy v prevenci rizikového chování a především specifickou situaci potřeb klientů tohoto školského zařízení. Rizikové projevy chování v tomto zařízení zahrnují škálu emocí jako je hněv, úzkost, agrese nebo i výbuchy agrese, záškoláctví, šikanu, sebepoškození, výjimečně se objevuje rasismus, xenofobie, sexuálně rizikové chování, spektrum poruch příjmu poruchy. Časté projevy chování jsou zapříčiněny traumatickými důsledky spojenými se syndromem týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte.

Preventivní aktivity a programy se nezaměřují zejména na indikovanou prevenci, která přechází v psychoterapii a léčbu.¹ V indikovaných případech se jedná o metody, které vychází z harm reduction přístupu² - snižování zdravotních a sociálních rizik v oblasti kouření a jiných drog. Kouření je chronický problém u těchto klientů od dětství cca 10 let. V současnosti dle pravidelného screeningu třetina vykazuje těžkou závislost na tabáku a zbytek balancuje mezi středně těžkou až lehkou závislostí na tabáku. Pokud klient přichází bez závislosti, jen s experimenty s cigaretami, je důležité eliminovat rizika vrstevnického tlaku směřující k pravidelnému kouření nebo užívání marihuany a jiných drog, aby byl „in“ ve skupině vrstevníků nebo v domácím prostředí svých kamarádů. Kouření může být spojeno s únikem od nudy a uvolnění tenze a zmírnění stresu nebo se stává, že cigareta je zdrojem výměn a obchodů mezi klienty. Tyto fenomény se dlouhodobě diskutují, snaha je najít řešení nebo zmírnit rizika u vysoce závislých jedinců. Citlivým problémem je sdílení cigaret a kouření v době přestávek či volnočasových aktivitách. Snahou je tuto situaci řešit i preventivně edukovat pracovníky. Jedná se o fenomény, které nelze snadno řešit, vzhledem k řadě limitujících provázaných faktorů.

---

¹ Selektivní a indikovaná prevence, psychoterapie a léčba se zaměřuje na klienty tohoto školského zařízení, kteří vykazují spektrum rizik v chování a experimentují nebo užívají návykové látky. Často mají diagnostikované problémy se závislostí (nikotin), vykazují jasné charakteristiky rizikového chování nebo zneužívání návykových látek v kombinaci s dlouhodobými problémy v chování nebo s porušováním zákonných norem.

² „Harm reduction“ přístup - snižování či minimalizace poškození drogami u osob, kteří v současnosti drogy (tabákové výrobky) užívají a nejsou motivováni k tomu, aby užívání zanechali. HR se snaží minimalizovat, omezit či zmírnit rizika poškození zdraví. Jedná se o metody: poradenství a edukace rady, návody a vysvětlení, jak zmírňovat užívání tabáku i jiných drog (klienti užívají i jiné drogy, zejména v době odjezdů) a podobné čistě technické informace. Vzdělávání zaměřené na snížení zdravotních rizik z užívání drog je rovněž pevnou součástí léčebných adiktologických programů.

1. Charakteristika klientů

Zařízení má kapacitu 43 klientů. Nejčastějším důvodem umístění klientů do pobytového programu je důsledek dlouhodobých kumulativních problémů, které chlapce provázely v průběhu jejich života, často od raného dětství. Chlapci jsou ve věku 15 - 18, resp. 19 let, u nichž byla soudně nařízena ústavní výchova, uložena ochranná výchova nebo vydáno předběžné opatření. Příčiny těchto konsekvencí jsou spojeny s vývojovými traumaty v raném dětství, rizikem poruchy citové vazby, děti bez rodičů, selhávající pěstounská péče, rizikové sociálně výchovně prostředí (rodiče uživatelé drog, domácí násilí, zanedbávání, týrání apod.). Obecně jsou tyto děti označovány jako děti s tzv. „poruchami chování a emocí“ s rizikovým chováním, nerespektováním autorit, záškoláctvím, závislostí na tabáku, experimenty s marihuanou a jinými drogami nebo rozsáhlými zkušenostmi s užíváním drog. Někteří klienti mají absolvovanou střednědobou léčbu závislostí v psychiatrickém zařízení nebo opakovaný detox. Do zařízení přichází s rozsáhlou psychiatrickou komorbiditou (deprese, úzkosti, suicidální chování, sebepoškozování, panické ataky, ADHD, poruchy příjmu potravy, poruchy spánku, impulzivita, poruchy nálad, apod). Jedná se děti s různým stupněm závažnosti tzv. „poruch chování a emocí“.

Dle řady výzkumných studií se jedná o vysoce vulnerabilní děti/adolescenty, kteří mají specifické potřeby vzdělávací, psychosociální, zdravotní a spirituální a vyžadují více podpor v komplexním rozvoji (Doležalová, 2018, 2019).

Při preventivním, terapeutickém a léčebném působení vycházíme z platných zákonů, učebních osnov, plánů a vhodných speciálně pedagogických, sociálních a psychoterapeutických intervencí. Významným prvkem pomáhajícím předcházet vzniku a rozvoji rizik je navázání spolupráce s rodiči nebo osobami podílejícími se na výchově klientů, rovněž funguje soustavná komunikace s konkrétními pracovníky OSPOD.

1.1. Charakteristika školského zařízení a jeho zdroje

Výchovný ústav se školou a školní jídelna má v Obořišti dlouholetou tradici. Budova zařízení je obklopena prostornou zahradou se sportovišti. Areál je využíván jak během vyučování, tak během odpolední výchovné činnosti. Celková kapacita zařízení je 43 dětí. Klienti (děti/studenti) jsou rozděleny do šesti výchovných skupin. Na skupinách mají děti své pokoje, společenskou místnost. Dále koupelnu a sociální zařízení. Při školském zařízení je v budově zřízena střední škola a školní jídelna. Pečuje o klienty po ukončení povinné školní docházky do 18 let, popřípadě zletilých osob do 19 let věku, u nichž soud nařídil ústavní, případně

ochrannou výchovu nebo vydal předběžné opatření. Dále o klienty, kteří se rozhodli dobrovolně setrvat ve školském zařízení na smlouvy o dobrovolném pobytu po zletilosti.

Charakteristika střední školy: ve střední škole probíhá studium a odborný výcvik dle ŠVP. Žáci mají možnost studia v tříletých učebních oborech zedník, truhlář a dvouletých učebních oborech práce ve stravování a stavební výroba.

Školské zařízení nabízí čtyři učební obory:

Zedník - tříletý učební obor	(kód 36-67-H/01)
Stavební práce - dvouletý učební obor	(kód 36-67-E/02)
Truhlář - tříletý učební obor	(kód 33-56-H/01)
Práce ve stravování, zaměření kuchař - dvouletý učební obor	(kód 65-51-E/02)

Materiálně-technické prostředí: školské zařízení je umístěno v nových prostorách i původní budově, která svou charakteristikou má své limity, ovšem pro výchovně vzdělávací aktivity a terapeutické intervence naplňuje standardy. Prostředky na vzdělávání učitelů, besedy odborníků, pobytové akce, apod. jsou hrazeny z rozpočtu zařízení.

Sociokulturní a národnostní charakteristika dětí: děti pocházejí převážně ze socio-výchovně-kulturně-ekonomicky znevýhodněného prostředí či jinak nevyhovujícího rodinného zázemí. Klienti jsou převážně česky mluvící, ale vyskytují se ve škole i klienti ze zahraničí, kteří přicházejí ze zařízení pro děti cizinců.

Vnitřní a Školní řád: všichni zaměstnanci i klienti jsou s obsahem Vnitřního a školního řádem obeznámeni. Uvedené dokumenty jsou k dispozici u vedení školského zařízení, na každé výchovné skupině, ve střední škole a je možné si je zapůjčit. V elektronické podobě jsou k dispozici na webových stránkách školského zařízení.

Zdroje externí spolupráce

Školské zařízení spolupracuje v rámci sítě s dalšími školskými institucemi, odborníky. Dále jako vnější zdroje spolupráce lze uvést například: Kliniku adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, Apolinářská 4, Praha 2, NUDZ, Klecany Katedru speciální a inkluzivní pedagogiky, Masarykova univerzita v Brně.

2. Analýza výchozí situace

V zařízení používáme dotazníkové diagnostické nástroje individuálně a dle potřeb, které jsou ověřeny v českém prostředí nebo v zahraničním prostředí, případně jsou založené na dobré praxi. Výsledky z dotazníkových šetření, které se provádí jako součást výzkumné studie, jsou vyhodnoceny individuálně nebo ve spolupráci s odbornými institucemi.

2.1. Diagnostické nástroje

Dotazník struktury vtaů -The Relationship Structures Questionnaire (ECR– RS), (Fraley et al. 2011)

Modifikovaný dotazník: Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách ESPAD (2015)

Dienerova škála životní spokojenosti (Diener et al. 1985)

Rosenbergova škála sebehodnocení (Rosenberg 1965)

Záznam časných traumatických událostí (Bremner et al. 2007)

Dotazník: Škála disociativních zážitků pro adolescenty (A–DES) J. Armstrong F., W. Putman, E. Bernstein Carlson. Originál nástroje (Putman, 1997)

Fagerströmův test nikotinové závislosti pro adolescenty (Fagerström Test of Nicotine Dependence, FTND), (Králiková, 2004)

Dotazník agresivity (BPAQ) Busse a Perryho (1992)

Dle skriningového dotazníku pro dospívající identifikující rizikové oblasti (K. Nešpor, L.Csémy, H. Provazníková) lze identifikovat oblasti života dospívajícího a posouzení závažnosti těchto problémů (Nešpor et al. 1996).

Oblasti zaměření dotazníku:

Volný čas a rekreace - cílem otázek je zjistit, jakým způsobem dospívající tráví svůj volný čas.

Chování - cílem otázek je odhalit u dospívajících možné poruchy chování ve společnosti vrstevníků, ve škole a doma.

Zdravotní stav - cílem otázek je získat informace o zdravotním stavu dospívajícího, zdali nemá nějaké zdravotní potíže, které by mohly znamenat určitá rizika v dané oblasti.

Duševní zdraví - cílem otázek je získat informace o duševním stavu dospívajícího, zdali nemá nějaké duševní potíže, které by mohly znamenat určitá rizika v dané oblasti.

Sociální zdatnost - cílem otázek je zjistit u dospívajícího jeho pocity ve společnosti a mezi vrstevníky, zdali dokáže obhájit svůj názor a hájit své zájmy.

Rodinný systém - cílem otázek je posoudit rodinné vztahy, funkčnost rodiny a pocity dospívajícího v rodině.

Škola - cílem otázek je zjistit u dospívajících příčiny jeho problémů ve škole.

Práce - cílem otázek je zjistit u dospívajících adaptaci na práci a příčiny jeho problémů v práci.

Vztahy s vrstevníky - cílem otázek je u dospívajícího zjistit, zdali má sklony začlenit se do rizikové party nebo zdali má dospívající dostatečnou síť sociálních vztahů.

Návykové látky - cílem otázek je zjistit u dospívajícího jeho vztah k alkoholu, drogám nebo hazardní hře. Dále také míru závislosti na návykových látkách, četnost užití návykových látek a chování dospívajícího pod vlivem návykové látky.

Z vyhodnocení dotazníku pro dospívající identifikující rizikové oblasti vyplývá, že nejčastějším problémem je kouření tabáku, dále vulgarita jako forma projevu frustrace a zlosti. Zaznamenáváme rovněž požití návykových látek, zejména marihuany, alkoholu i pervitinu, a to po příchodu z osobních vycházek nebo po příjezdu z dovolené od rodin nebo pěstounů.

Nejčastější projevy rizikového chování ve školském zařízení souvisí s neuspokojenými vývojovými potřebami, vývojovým traumatem, impulzivitou. Jedná se o důsledky, které se projevují tak zvanými poruchami chování a emocí.

Velmi časté kouření, vulgární mluva, experimentování s návykovými látkami (zejména marihuana, alkohol). Občasné útěky ze školského zařízení, nenávraty z dovolené, záškoláctví, netolerance, nesnášenlivost, krádeže, agrese.

Na řešení a prevenci se podílí celý tým pedagogických i nepedagogických pracovníků. Na specifickém řešení **rizik v chování a v závažných případech ohrožování sebe sama nebo druhých** se podílí speciální pedagog, adiktolog, metodik prevence, etoped, vedení školského zařízení – zástupce ředitele pro školu nebo výchovu, třídní pedagog a ostatní pedagogové. Dále mistři odborného výcviku, sociální pracovnice a zdravotnice, zákonní zástupci, kurátor v místě bydliště. V závažných případech je ke spolupráci přizvána PČR, městská policie, dětský lékař, dětský psychiatr.

3. Cíle minimálního preventivního programu

Cílem indikované prevence je zabránit výskytu rizikového chování nebo co nejvíce omezit škody působené jeho výskytem. Minimální preventivní program je založen na podpoře vlastní

aktivity a seberozvoji klientů, pestrosti forem preventivní práce se žáky. Snaha je zapojit celý pedagogický sbor školského zařízení, soc. pracovníky a zdravotníci a spolupracovat se zákonnými zástupci a ostatními zainteresovanými institucemi. Pomáháme klientům utvářet možnosti kritického myšlení, změny hodnot, zdravých oblastí zájmů. Podílíme se na jejich přípravě pro život tak, aby úspěšně pokračovali ve vybraných studijních oborech podle předpokladů a zájmů a tím měli vytvořenou základnu pro další samostatný život.

3.1. Cílové skupiny

Hlavní cílovou skupinou jsou klienti, kteří jsou do školského zařízení umístěni na základě soudního rozhodnutí (předběžné opatření, ústavní výchova). U části je diagnostikována tzv. porucha chování, u některých i lehké mentální postižení či ADHD. Jde o jedince, kteří se před umístěním dopouštěli záškoláctví, dále pak útěků z domova, trestné činnosti, experimentování s alkoholem a návykovými látkami a také mají problémy s duševním zdravím a jsou značně medikováni. Většina z nich pochází z dysfunkčních nebo nefunkčních rodin nebo ze socio-kulturně-ekonomicky znevýhodněného prostředí.

Zaměstnanci školského zařízení

Zaměstnanci se zúčastňují školení a vzdělávání v oblastech prevence a dalších témat v rámci koncepčního rozvoje zařízení. Využívají studijní poznatky ze samostudia a ze zvyšování kvalifikace. Samostudium je klíčové, intervize, supervize a vzájemné předávání si nových poznatků při výskytu rizik a nepředvídatelných situací spolupracují s metodikem prevence, adiktologem, psychoterapeutem, etopedem, speciálním pedagogem, sociálními pracovníky a zdravotnicí, i dalšími kolegy.

Zákonní zástupci dětí

Zákonní zástupci jsou informováni o prospěchu a chování dětí i o základních pravidlech VŘ zařízení. Zároveň mají možnost se na průběh pobytu dotazovat kdykoliv v průběhu roku. Při řešení závažných situací, ve kterých figuruje jejich dítě, jsou informováni neodkladně. Zákonní zástupci dětí jsou zároveň vybízeni a motivováni ke spolupráci se školským zařízením a kurátorem. Děti jsou podporovány v udržování či obnovování pozitivních rodinných vazeb.

3.2. Dlouhodobé cíle

- zvyšování kvality života, výchova ke zdravému životnímu stylu, zdravému postoji k životu a zdraví,

- rozvoj resilience - odolnosti vůči zátěži a rozvoj duševní pohody,
- podpora sociálních dovedností žáků – komunikace, řešení konfliktů, týmová spolupráce,
- formování postojů k sociálně nežádoucímu a rizikovému chování,
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty,
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám a pravidlům – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistických postojů, apod.

3.3. Krátkodobé cíle

- snižovat zdravotní rizika a poškození zdraví, podporovat zdravou výživu a stravování,
- vést klienty k vzájemné pomoci, ohleduplnosti, toleranci, snášenlivosti,
- vést klienty k obraně proti manipulaci, umět se manipulaci bránit,
- preferovat sportovní a tělesné aktivity jako vhodnou činnost volného času a rozvoje zdraví, účast na kroužcích dle zájmu a schopností, podporovat vlastní aktivitu dětí (kulturní, sportovní, výtvarné soutěže, apod.),
- učit žáky takové znalosti a dovednosti, které uplatní především v praktickém životě,
- podporovat nespécifické preventivní aktivity například besedami, návštěvami kulturních a společenských akcí, exkurze, besídky, výlety, apod.,
- využívat komunikační a informační technologie ve výuce, samostudiu a výchově,
- aktivity školského zařízení - zařazování akcí do výuky, výchovy, vyhodnocování dětmi a pedagogy s cílem posilovat vztah ke škole, kladné vlastnosti, vztah k sobě samému a různým sociálním rolím,
- průběžně vzdělávat pedagogy k dané problematice,
- posilovat pozitivní vztahy mezi klienty a pedagogy,
- klást důraz na reflexi na výchovných skupinách, komunitních sezeních, intervenčních skupinách,
- spolupracovat se zákonnými zástupci v oblastech vzdělávání a výchovy klientů a jejich budoucnosti,
- interní šetření mezi klienty a pedagogy v rámci prevence, využít zjištěné výsledky k případným dalším preventivním opatřením,
- vyhledávat projevy možného výskytu rizikového chování a účinně reagovat na vzniklé situace.

4. Specifické aktivity preventivního programu

Preventivní aktivity lze rozdělit do dvou skupin na aktivity specifické a nespécifické

prevence. První skupinou jsou aktivity, které jsou zaměřeny přímo na konkrétní problematiku. Druhou skupinou jsou aktivity nespecifické prevence, které podporují zdravý životní styl, kondici, morální rozvoj, apod. MPP zohledňuje specifika a potřeby klientů výchovného ústavu a širšího kontextu jejich situace a prostředí pobytového programu. Vzhledem k závažnosti rizik v chování u některých jedinců, jsou intervence a aktivity často individualizovány a podporovány asistencí pedagogů.

4.1.Principy a zásady

- Program je součástí systému preventivních programů, respektuje běžný provoz zařízení, zaměřuje se na předcházení, zmírnění či zastavení rozvoje rizikového chování.
- Program podporuje osobnostní rozvoj jednotlivců.
- Aktivity podporují zdravý způsob života a nabízí pozitivní alternativy pro trávení volného času. Klienti jsou do programu aktivně zapojeni.
- Aktivity podporují získávání adekvátních znalostí a vědomostí a především dovedností a kompetencí, zejm. v sociální oblasti (např. schopnost čelit tlaku ze strany okolí, vytvářet přátelské vztahy, komunikační dovednosti, dovednosti rozhodování) a intrapsychické (např. zvládání vnitřních funkcí – frustrace, stres, zátěž, hněv, zvyšování zdravého sebeuvědomování, práce s emocemi).
- Program má těžiště v indikované specifické primární prevenci konkrétního identifikovaného rizikového chování a využívá více strategií.

Zásady podporující primární prevenci

- Vedení školy, učitelé, vychovatelé a ostatní zaměstnanci se budou podílet na vytváření příznivého klimatu školského zařízení.
- U problematických dětí volíme účinnou spolupráci třídních učitelů, skupinových vychovatelů, preventisty, zákonných zástupců, sociálních pracovníků, popř. jiných institucí.
- Pomáháme méně úspěšným žákům, snažíme se umožnit každému dítěti v něčem vyniknout, být pochválen a zažít úspěch.
- Podporujeme děti talentované, aby se jejich nadání stalo jejich trvalým zájmem.
- Ve vyučovacích předmětech (zej. OV, ČJ, PČ, TV, a jiné) se využívají k prevenci vhodná témata - pozornost je soustředěna zejména na komunikační a sociální dovednosti, na

sebezpoznání, na pěstování sebedůvěry, na zdravé sebehodnocení, na práci s emocemi, na umění bránit se manipulaci, umění odmítnout, návody na řešení konfliktů, zvládání napětí, témata o smyslu života, budoucnosti, významu organizování a plánování si budoucnosti, principy a zásady zdravého životního stylu.

- Všichni pedagogové sledují projevy dětí, aby rozpoznali a včas zachytili výskyt nežádoucích projevů (jako jsou projevy nesnášenlivosti, xenofobie až rasismu, netolerance, bezohlednosti a lhostejnosti, šikany, agrese) již v počátcích. Ve své práci se snaží být důslední a jednotní v postupech a v udělování výchovných opatření.
- Klienti mohou využít při řešení svých problémů poradenskou službu školského zařízení, popřípadě schránku důvěry.
- Vedení školského zařízení podporuje měsíční a pololetní vyhlašování nejlepších žáků v prospěchu a chování, největšího zlepšení v prospěchu, vyhodnocuje se též aktivita a pracovitost dětí a jiné úspěchy, např. ve sportu, v soutěžích, apod.
- Školské zařízení se podílí na organizaci řady akcí během školního roku (viz. plán hlavních akcí zájmové činnosti) a též se bude účastnit akcí pořádaných jinými zařízeními, školami, institucemi, kde je cílem sblížení dětí se školou, pedagogy, s veřejností.
- Klienti jsou pravidelně poučováni o bezpečném chování a jednání při odjezdech na dovolené, prázdniny, při různých akcích, které se konají mimo školské zařízení. O bezpečnosti dětí je vedena evidence v rámci školy i výchovy.
- Využíváme témata v občanské výchově, věnujeme se rizikovému chování.
- V rámci tělesné výchovy zařazujeme různá témata ochrany člověka při mimořádných situacích a cvičení civilní ochrany, kde se žáci učí dodržovat přesně stanovená pravidla, vzájemné pomoci, práci v týmu, zodpovědnosti, apod.
- Zařazujeme relaxační metody, pohovory ke zmírňování napětí v kolektivu dětí nebo u jedince.
- Klienti mohou využívat k získání potřebných informací v oblasti prevence internet.
- Klienti mají širokou nabídku volnočasových aktivit, které zajišťuje naše školské zařízení.

4.2. Metody a intervence

Ve školském zařízení využíváme řadu metod a speciálních intervencí pedagogických, výchovných, psychoterapeutických, které vychází z dobré praxe i výzkumných studií, například:

1. Programy rozvoje osobnosti dítěte (např.: rozvoj resilience, mentalizace, mindfulness, regulace emocí a chování, práce s traumatem a citovou vazbou aj.).
2. Psychoterapie, snižování rizik prvky HR pro nemotivované klienty.
3. Komunitní metody práce a fáze růstu.
4. Výchovné dohody (Kontrakty, Individuální tréninkové programy), uzavírané za přítomnosti dítěte, kmenového vychovatele, speciálního pedagoga, sociálních pracovníků a třídního učitele, aj.
5. Adiktologické a psychologické poradenství, sociální a speciálně pedagogické poradenství, krizová intervence, prevence a psychoterapie i první pomoc (expresivní terapie např. arteterapie, muzikoterapie, dramaterapie aj.). Využíváme metody, například:
  - různé skupinové intervence
  - individuální intervence
  - komunitní skupina
  - případové konference
  - besedy s odborníky
  - tematické semináře a skupinyKonkrétní aktivity, viz Plán aktivit primární prevence.

4.3. Aktivity nespecifické primární prevence

- Sportovní aktivity mimo školské zařízení a zájmové aktivity (sportovní, kulturní, estetický rozvoj, terapeutické a rekreačně rehabilitační aktivity - ergoterapie, hypoterapie, „pet friendly school“, aj.).
- Pobyty organizované školským zařízením (adaptační pobyty, lyžařský kurz, víkendové pobyty).
- Prázdninové pobytové akce (víkendové, týdenní).
- Kulturní a sportovní akce konané v blízkém okolí školského zařízení.

4.4. Spolupráce s odbornými institucemi

Školské zařízení spolupracuje například s těmito institucemi:

- Psychiatr - Magdaléna o.p.s. Příbram, Mníšek pod Brdy, Dětská ambulantní psychiatrie Příbram
- Městský úřad Příbram
- Probační a mediační služba

- PČR Příbram
- Městská policie Dobříš
- Soudy, OSPOD
- NÚDZ Klecany
- Klinika adiktologie 1. LF UK, Praha

5. Personální zajištění prevence

Ředitel školského zařízení

Vytváří materiální, personální a časové podmínky pro realizaci preventivních programů. V případě potřeby se osobně podílí na preventivních aktivitách.

Metodik prevence/ adiktolog, psychoterapeut

Metodicky vede a koordinuje prevenci ve školském zařízení, monitoruje preventivní program a plán, realizuje a vyhodnocuje preventivní a psychoterapeutické aktivity, spolupracuje s vedením zařízení v otázkách prevence a léčby indikovaných jedinců v riziku. Realizuje diagnostiku a psychoterapii vysoce vulnerabilních klientů a v riziku rozvoje závislostí. V prevenci se rovněž zaměřuje na zdravé a bezpečné prostředí školského zařízení.

Speciální pedagog/ Etoped/ zdravotnice/ sociální pracovníce

Spolupracuje na naplňování minimálního preventivního programu a dalších aktivit. V rámci speciálně pedagogických intervencí s dětmi otvírá a rozebírá témata prevence, léčby a seberozvoje. Zdravotnice se zaměřuje na zdravý životní styl, zdravé stravování ve školském zařízení - monitoruje nutriční oblasti stravování, diety, medikaci a monitoruje kouření a užívání drog nebo jejich testování.

Pedagogové

Spolupracují na realizaci preventivních aktivit, sledují a podílejí se na řešení případného rizikového chování, spolupracují s metodikem prevence, zdravotnicí, soc. pracovníky, zákonnými zástupci aj.

Vychovatelé

Spolupracují na realizaci preventivních aktivit, dodržují stanovené jednotné postupy, přispívají k případnému odhalování a následnému řešení rizikového chování dětí.

Spolupracují s metodikem prevence, zdravotnicí, soc. pracovníky, zákonnými zástupci aj.

5.1. Rámcové oblasti aktivit metodika prevence

- Sestavuje plán preventivní strategie a koncepčního rozvoje, Minimální preventivní program
- Seznamuje s MPP (pedagogické pracovníky - pedagogické rady a další pracovníky).
- Realizuje vlastní aktivity prevence a psychoterapie.
- Spolupracuje s vedením školy, sociálními pracovníky, vychovateli, zákonnými zástupci.
- Poskytuje informace z oblasti prevence ostatním pedagogům.
- Zajišťuje odbornou literaturu, spolupráci s odbornými organizacemi a odborníky.
- Průběžně se vzdělává.
- Vede evidenci (záznamy preventivních akcí a zjištěných rizikových projevů chování).

6. Evaluace

Důležitou součástí efektivní prevence je evaluace a to jak kvantitativní, tak i kvalitativní. V rámci evaluace metodik prevence sleduje a zaznamenává výskyt rizik, za které bylo dítěti uděleno opatření ve výchově. Díky tomu je možné zhodnotit rizikové oblasti, na které je důležité se při preventivních činnostech zaměřit. Vzhledem k evaluaci efektivity preventivních intervencí jsou sledovány čtyři oblasti.

Oblasti monitoringu:

- Klienti: pohovory, dotazníky, zdravotní screening, psychoterapeutické intervence, pozorování, dopisy a další.
- Pedagogové, vychovatelé: dotazníky, rozhovory, porady, záznamy v EVIX.
- Zákonní zástupci klientů: telefonické rozhovory, osobní pohovory, pošta.
- Školské zařízení jako celek: dotazníky, pozorování, EVIX.

Způsoby ověření efektivity intervence problémového chování:

- Sledování rizikového chování v čase a jeho vývoj.
- Pohovory se všemi zúčastněnými.
- Práce s kolektivem a jednotlivci (intervenční skupiny, komunitní řešení problému).
- Konzultace s příslušnými zaměstnanci školského zařízení (zejména učitelé, vychovatelé).
- Komunikace se zákonnými zástupci, kurátorem dětí.
- V případě potřeby použití testeru na alkohol, popř. necháme provést zkoušku na

přítomnost omamných látek (provádí pouze zdravotník).

7. Plán akcí plnění primární prevence na rok 2020/2021

Další aktivity a akce budou realizovány dle rámcové nabídky, možností a potřeby a epidemiologických a zdravotních opatření.

Měsíc	Název akce	Datum
srpen	Semináře pro pedagogické pracovníky- vnitřní vzdělávání, intervize, supervize	průběžně, 1x měs.
září	Adaptační pobyt pro 1. ročníky Psychoterapeutické skupiny, adiktologická	
říjen	Zájmové kroužky Psychoterapeutické skupiny, adiktologická Rozvojová skupina	průběžně
září - leden	Zájmové kroužky Psychoterapeutické skupiny, adiktologická rozvojová skupina	
září, dle možností	Zapojení do projektu pro pomoc a aktivizaci	
leden	Lyžařský výcvik	
únor	Sportovní aktivity průběžně	
březen	Obořiště cup	
květen	Exkurze, výlety	
červen	Exkurze výlety	
červenec	Vodácké putování Otava Putování po Brdech	

8. Přílohy

Příloha 1 - Platné dokumenty, literatura

- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha)

Zákony:

- č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
- č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních
- č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí
- č. 94/1963 Sb., o rodině
- č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami
- č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě

Vyhlášky:

- č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních /soubor pedagogicko-organizačních opatření
- č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- 147/2011 Sb. mění vyhlášku 73/2005 Sb.
- č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání
- č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních
- 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

Metodické pokyny:

- 21291/2010-28 Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže
- 21149/2016 Metodický pokyn k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních

14423/99-22	Metodický pokyn k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
10194/2002-14	Metodický pokyn při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
25884/2003-24	Metodický pokyn spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a Mládeže, kriminality na dětech a mládeži páchané
11691/2004-24	Metodický pokyn - Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu
13711/2001-24	Metodický pokyn ke vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení a chování
19485/2001-22	Metodický pokyn k zařazení vzdělanosti, výchova k volbě povolání
37014/2005-25	Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách zřizovaných MŠMT
5805/2015	Metodický pokyn, kterým se stanoví standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a ve školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči.

Strategie:

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v působnosti rezortu MŠMT na období 2019 – 2027

Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním na období 2019 – 2027

Akční plán realizace Národní primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 - 2021

Literatura

Doležalová, P. (2018) Vztah mezi citovou vazbou a aspekty duševního zdraví adolescentních dívek v institucionální výchovné péči. Disertační práce. Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha.

Doležalová, P. (2019). Komplexní vývojové trauma a užívání návykových látek. *Psychologie a její kontexty*, 10(2), 45–58.

Nešpor, K., & Csémy, L. (1996). *Léčba a prevence závislostí*. Praha: Psychiatrické centrum Praha.

Miovský et al. (2015) *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování* © Univerzita Karlova v Praze, 1. Lékařská fakulta, Klinika adiktologie,

Příloha 2 - Zkratky použité v dokumentu

VŘ	Vnitřní řád
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dítěte
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
MěP	Městská policie
PPP	Pedagogicko psychologická poradna
SPC	Speciálně pedagogické centrum
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
ADHD	Porucha pozornosti s hyperaktivitou

Příloha 3 - Aktivity nespecifické primární prevence

Budou sestaveny, nabízeny a realizovány flexibilně, dle aktuální epidemiologické situace.

ZÁŘÍ	
Akce	Adaptační kurz pro 1. ročníky (13. – 15. 9. 2020)
	Nohejbalový turnaj
	Jachta Orlík
	Vojenské muzeum Lešany
	Biatlon - Vrchlabí
	Muzeum lokomotiv Lešná

ŘÍJEN	
Akce	1. kolo ligy v malé kopané - Hostinné
	Jednodenní výlet na kolech
	Železný chovanec - Hostouň
	Muzeum Kuriozit Pelhřimov
	Techmánie Plzeň
	Jachta Orlík
	Divadlo Příbram

LISTOPAD	
Akce	Muzeum motocyklů Kámen
	Turnaj v pozemním hokeji
	Jump aréna Praha
	Divadlo Příbram
	Kino Praha

PROSINEC	
Akce	Vánoční turnaj ve stolním tenise
	Kutná Hora - 2. kolo ligy v malé kopané
	Kutná Hora - florbal
	Zimní stadion Příbram
	Výstava betlémů Příbram
	Divadlo Příbram

LEDEN

Akce	Turnaj v pozemním hokeji
	Divadlo Příbram
	Lyžařský výcvik
	Průvod Tří králů Příbram
	Běh do ústavních schodů

ÚNOR

Akce	Turnaj v pozemním hokeji
	Divadlo Příbram
	Aquapalace Praha Čestlice
	Turnaj ve stolním tenise (čtyřhry)

BŘEZEN

Akce	Obořiště Cup 2021 – 23. ročník stolního tenisu
	Divadlo Příbram
	Plavecký bazén Praha Čestlice

DUBEN

Akce	Turnaj v pozemním hokeji
	Turnaj v malé kopané - Žlutice
	3. kolo ligy v malé kopané Obořiště
	Zoologická zahrada Plzeň
	Segway Praha
	Letecké muzeum Praha - Kbely
	Národní muzeum Praha
	Divadlo Příbram

KVĚTEN

Akce	Finále ligy v malé kopané
	LOH
	Prčice – kola
	Motorovým člunem po Vltavě
	Motokáry Praha (Hořovice)

	Divadlo Příbram
	Zoo Dvůr Králové
	Slavnosti ukončení 2. světové války Slivice

ČERVEN

Akce	Nohejbalový turnaj Terešov
	Výlet na kolech v době ZUZ
	Aquapark Praha
	Motokáry Praha (Hořovice)
	Hornické muzeum Příbram
	Divadlo Příbram

ČERVENEC a SRPEN

Akce	Vodácké putování Otava (23. - 27. 6. 2021)
	Jachta Orlík
	Cykloturistické putování
	Putování po Brdech
	Obořišťský lachtan

CELOROČNÍ ZÁJMOVÉ KROUŽKY

KROUŽKY	Kroužek stolního tenisu
	Kroužek minigolfu
	Sportovní kroužek
	Keramický kroužek
	Zahradnický kroužek
	Kroužek posilování
	Kroužek „Angličtina zvesela“
	Kroužek bruslení (in-line, lední)
	Kroužek RC modelů
	Terapeutická skupina „Na vlastní nohy“ 1. ročník
Kroužek „Tady a teď“	